

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10CoP/15/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2113202047
Dátum vydania rozhodnutia: 02. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Dušan Čimo
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2015:2113202047.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu Mgr. Dušana Čima a sudkýň JUDr. Zlatice Javorovej a JUDr. Daše Kontríkovej vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti: 1/ U. Q., nar. XX. T. XXXX, bytom u matky a 2/ L. Q., nar. X. N. XXXX, bytom u otca, obe zast. opatrovníkom: Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, matky: C. Q., nar. XX. R. XXXX, bytom A., M. W. XXXX/XX a otca: L. Q., nar. XX. T. XXXX, bytom A., Y.. Y. XXXX/XX, zast. advokátkou: JUDr. Lucia Sukopová, Trnava, Františkánska 5, o zmenu rozhodnutia o osobnej starostlivosti a iné, o odvolaniach oboch rodičov proti rozsudku Okresného súdu Trnava z 23. februára 2015 č. k. 19P/7/2013 - 189 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zastupovania maloletých detí a správy ich majetku **p o t v r d z u j e**.

V napadnutej časti výživného rozsudok súdu prvého stupňa **r u š í** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

V časti trov konania účastníkov rozsudok súdu prvého stupňa **r u š í**.

o d ô v o d n e n i e :

Napádaným rozsudkom súd prvého stupňa I. maloletého L. (s nadbytočným prevzatím do príslušného čiastkového výroku rozsudku i priezviska a dátumu narodenia dieťaťa, hoci tieto údaje tradične majú a aj v tejto konkrétnej veci našli miesto už v úvodnej časti rozsudku - pozn. odvolacieho súdu) zveril do osobnej starostlivosti otca s tým, že obaja rodičia budú tohto maloletého zastupovať a spravovať jeho majetok; matke uložil povinnosť s účinnosťou od 1. augusta 2013 „prispievať na výživu“ L. (správne mu „platiť výživné“) sumou 60 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám otca a už dlžné výživné na toto dieťa za obdobie od 1. augusta 2013 do 23. (?) februára 2015 vo výške 1.140 eur zaplatiť otcovi do 3 dní (od právoplatnosti rozsudku); II. maloletú U. (i tu s výskytom rovnakej nadbytočnosti, ako pod I. zhora) zveril do osobnej starostlivosti matky s tým, že aj toto dieťa budú zastupovať a spravovať jeho majetok obaja rodičia, otcovi tu uložil povinnosť s účinnosťou od 1. novembra 2013 do 9. marca 2014 a s účinnosťou od dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia (rozumej napádaného rozsudku v prejednávanej veci) platiť maloletej výživné (aj v tomto prípade za použitia nesprávneho slovného spojenia „prispievať na výživu“) sumou 150 eur mesačne vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky a dlžné výživné za obdobie od 1. novembra 2013 do 23. (?) februára 2015 vo výške 423,55 eur mu povolil „splácať“ (správne „zaplatiť“) v mesačných splátkach po 15 eur spolu s bežným výživným počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku pod stratou výhody splátok (tu správne „tak, že omeškanie so splnením čo i len jednej splátky má za následok zročnosť celého plnenia, v tejto súv. por. záver ust. § 160 ods. 1 O. s. p.); III. nad výchovou maloletej U. (ani tu nevyhnuté zopakovaniu sa vo výroku i jej priezviska) nariadil dohľad; IV. obom rodičom detí uložil povinnosť podrobiť sa spolu s maloletými deťmi odbornému psychologickému poradenstvu v trvaní dvoch rokov od právoplatnosti rozhodnutia (opäť správne „rozsudku“) „v intervaloch podľa doporučenia psychológa, s cieľom zlepšiť

komunikáciu medzi rodičmi ohľadom výchovy a starostlivosti o maloleté deti a obnoviť vzťah matky s maloletým L. a otca s maloletou U.“ a vyslovil, že V. týmto sa mení rozsudok Okresného súdu Trnava č. k. 10P/41/2012-55 z 11. septembra 2012 v časti úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom; že VI. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania a že VII. o trovách konania štátu bude rozhodnuté po právoplatnosti tohto rozhodnutia (do tretice správne „rozsudku“).

Takéto rozhodnutie vo veci samej odôvodnil právne ust. § 36 ods. 1, § 37 ods. 2 písm. b/ a d/, § 43 ods. 1, § 62 ods. 2, 3 a 5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1, § 77 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zák. o rodine (zákona č. 36/2005 Z. z. a o zmene a doplnení niektorých zákonov, i jeho dotknutého neskoršími zmenami a doplneniami) i s poukazom na § 54 ods. 2 rovnakého zákona; vecne potom vo všeobecnosti nad rámec genézy konania vrátane reprodukcií častí prednesov oboch rodičov na pojednávaniach i záverov ustanoveného znalca konštatovaním o preukázaní podstatnej zmeny pomerov oproti času predchádzajúceho rozhodovania (tzv. rozvodovým rozsudkom, ktorým boli obe deti zverené do striedavej starostlivosti ich rodičov). Tú podľa neho zakladali nedostatky v starostlivosti matky, zapríčinené o. i. tým, že táto predajom bytu v Trnave (pôvodne uspokojujúcim bytovú potrebu jej i detí) prišla o akékoľvek vlastné bývanie a s priateľom sa odsťahovala mimo územia Slovenska (do Rakúska) bez zabezpečenia riadnej starostlivosti o maloletú U. (ponechanú u cudzej osoby), v dôsledku ktorých sa počas konania rozhodnutie o striedavej starostlivosti realizovalo u U. len od mája do októbra 2013 a u L. len do júla 2013, U. bola na základe predbežného opatrenia (vydaného uznesením Okresného súdu Trnava z 27. februára 2014 č. k. 19P/7/2013-125 v spojení s uznesením Krajského súdu v Trnave z 30. apríla 2014 č. k. 24CoP/30/2014-138) od marca 2014 odovzdaná do starostlivosti Krízového strediska v Trnave a po zvyšný čas boli deti v starostlivosti len jedného z rodičov (U. od januára do mája 2013 u otca a od novembra 2013 do jej odovzdania krízovému stredisku u matky a L. od augusta 2013 iba u otca). U matky rizikovosť kvôli existenčným ťažkostiam, emocionálnej nestabilite a s ňou spojenými rizikovými vzťahmi i tendenciou k škodlivému pitiu alkoholu konštatoval tiež znalec a u otca nedostatky vo výchovnej spôsobilosti zistené neboli, na druhej strane tu však bolo i vážne narušenie vzťahov medzi otcom a U. (favorizujúcou starostlivosť matky a pred starostlivosťou otca uprednostňujúcou dokonca aj pobyt v krízovom stredisku), vedúce súd prvého stupňa k názoru o optimálnosti riešenia spočívajúceho v zverení U. do starostlivosti matky a L. do starostlivosti otca, u U. však pre nepreukázanie skutočného záujmu matky o ňu s nariadením dohľadu. Rozhodnutie o zastupovaní maloletých a správe ich majetku bližšie odôvodnené nebolo a u rozhodnutia o povinnosti podrobiť sa odbornému poradenstvu sa tak stalo odvolaním sa súdu na závery znaleckého posudku (poukazujúce napriek zisteným negatívam na prevahu vzťahu oboch detí k rodičom a takto tiež na reparovateľnosť aktuálneho stavu odmietania otca U. i neochoty matky stretávať sa s L.). Pri rozhodnutí o výživnom sa potom vychádzalo z neexistencie žiadnej inej vyživovacej povinnosti ktoréhokoľvek z rodičov, z navštevovania oboma deťmi základnej školy (9. ročníka u U. a 1. ročníka u L.) a len bežnými ich výdavkami (vyjmúc 80 eur mesačne na futbal L.), z priemerného mesačného čistého príjmu otca 664,25 eur (skôr poberajúceho vyšší príjem a pred zamestnaním sa u súčasného zamestnávateľa v septembri 2014 od februára toho istého roka nezamestnaného) a z invalidného dôchodku matky 193,60 eur mesačne (pri nepreukázaní jej iných príjmov a skoršom privyrábaní si ňou brigádnicke, resp. „na dohodu“). Súd prvého stupňa mal za to, že na ukončenie skoršieho pracovného pomeru otca (zaručujúceho mu vyšší príjem) dohodou z jeho iniciatívy nebol dôležitý dôvod (za ktorý nepovažoval tvrdenú neochotu skoršieho zamestnávateľa otca tolerovať mu časté vymeškávanie v práci, odôvodňované „ťahanim“ ho matkou po súdoch) a preto bolo treba u neho vychádzať z príjmu 914,17 eur mesačne a výživné na U. (zverovanú matke) mu určiť len za obdobie starostlivosti matky o toto dieťa v priebehu konania (od 1. novembra 2013 do dňa predchádzajúceho odovzdaniu U. krízovému stredisku) a po právoplatnosti rozsudku (prinavracujúceho U. do osobnej starostlivosti matky) s bližšie neodôvodneným zohľadnením vyživovacej povinnosti tohto rodiča k L.. Aj u matky vyšiel z úvahy o možnosti rozhodnutia o vyživovacej povinnosti k L. (zverovanému otcovi) len v období osobnej starostlivosti otca o toto dieťa a i tu usúdil na vzdanie sa vyššieho príjmu bez dôležitého dôvodu, pričom za sumu definujúcu príjmy matky v období jej pobytu na území Slovenska vzal súčet všetkých zistených čiastkových príjmov 500 eur mesačne (185,60 + 315,45), s poukazom na kritérium prednosti výživného pred inými výdavkami rodičov prihládol aj na jej príjem z predaja bytu (43.000 eur, ktorých použitie matka zdôvodniť nevedela) a aj v tomto prípade sa pri konkrétnom odôvodňovaní výšky výživného obmedzil len na konštatovanie vyživovacej povinnosti k U.. Rozhodnutia o zročnom výživnom boli potom odôvodnené len výpočtami výšky dlhov, potrebou odrátania od sumy majúcej sa zaplatiť otcom týmto už zaplatených 220 eur a názorom o možnosti povolenia splátok len u otca pre potrebu zohľadnenia matke príjmu z predaja bytu; rozhodnutie o trovách konania účastníkov právne len paušálnym odkazom na § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p. (Občianskeho súdneho poriadku č.

99/ 1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a vecne povahou konania a vyhradenie rozhodnutia o trovách konania štátu samostatnému rozhodnutiu konštatovaním súladnosti takého postupu s ust. § 151 ods. 3 O. s. p. s prihliadnutím k napadnutiu rozhodnutia o znalečnom odvolaní, o ktorom ešte nebolo rozhodnuté.

Proti takémuto rozsudku podali včas odvolania obaja rodičia.

Otec napadol rozsudok len v časti výživného (na obe deti) s návrhom na jeho zmenu rozhodnutím o povinnosti každého z rodičov platiť na dieťa rozsudkom mu nezverené do osobnej starostlivosti výživné 100 eur mesačne a to s námietkami vyvodenia z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia veci (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O. s. p.). Mal predovšetkým za to, že výživné na L. (ako žiaka prvej triedy základnej školy, venujúceho sa aktívne finančne nákladnému športu) sumou len 60 eur mesačne je neprimerane nízkym ako v pomere k potrebám takéhoto dieťaťa, tak i pri porovnaní s určeným výživným na U. (ktorá napriek vyššiemu veku i navštevovanému ročníku základnej školy nemá - na rozdiel od brata - finančne náročné záľuby a je aj samostatná, takže nepotrebuje ani tak intenzívnu starostlivosť, ako L.). Súd prvého stupňa podľa neho navyše nesprávne vyhodnotil na jednej strane zanechanie ním (otcom) skoršieho zamestnania za neodôvodnené vzdanie sa vyššieho príjmu, neprihliadajúc pritom na nutnosť jeho starostlivosti o sedemročné dieťa ani na absencie v práci, vynucované si potrebou zúčastňovania sa súdnych konaní vedených s matkou), na strane druhej potom obdobný faktor na strane matky detí (jej vystaňovanie sa do Rakúska spojené so stratou niekdajšieho príležitostného príjmu) nezohľadnil.

Matka rozsudok napadla (ako to vyplynulo z podania odstraňujúceho vady pôvodne podaného odvolania) len v časti zastupovania a správy majetku maloletých a tiež v časti jej určeného výživného na L. s návrhom na zverenie aj zastupovania a správy majetku každého z detí len rodičovi, ktorému toto bolo zverené do osobnej starostlivosti a uložením jej povinnosti platiť L. výživné len sumou 30 eur mesačne až od právoplatnosti rozsudku (to pri uplatnení aj ďalšej požiadavky na úpravu styku len medzi ňou a maloletým L.). Odvolaním vytykajúcim súdu prvého stupňa neúplné zistenie skutkového stavu veci pre nevykonanie všetkých potrebných dôkazov, vyvodenie z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení, nesprávnosť právneho posúdenia veci a aj tzv. iné vady (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. b/ - d/ a f/) namietala nemožnosť zverenia dieťaťa jednému z rodičov a ponechaním práva zastupovania a správy majetku dieťaťa rodičom oboj (v tomto prípade bez akejkoľvek bližšej argumentácie, prečo by toto nemalo byť možným), ako aj výšku výživného na syna a jeho určenie spätne (tu s odvolaním sa na svoj nízký príjem len z invalidného dôchodku a výdavky spojené s podnájomom i nutnosťou podieľania sa na nákladoch bývania v Kamennom mlyne), pričom za diskriminačné i likvidačné považuje (tu rozumej za predpokladu pretrvania rozhodnutia o výživnom aj za obdobie predchádzajúce právoplatnosti rozsudku v akejkoľvek podobe i v jej prípade) povolenie splátok len otcovi.

Opatrovník v časti zastupovania a správy majetku maloletých žiaden odvolací návrh nepodal, v časti výživného navrhol vyhovieť odvolaniam rodičov (? - zjavne si neuvedomujúc protichodnosť a takto i nezlučiteľnosť požiadaviek nastolených odvolaniami oboch odvolateľov) a v časti styku (v ktorej súd prvého stupňa napádaným rozsudkom vôbec nerozhodol) ponechal dodatočnú úpravu styku (?) na rozhodnutí odvolacieho súdu (poukazujúc tu na skoršiu nerealizovateľnosť úpravy, spôsobenú pobytom matky v Rakúsku a jej nepredvídateľnými a nepravidelnými príchodmi na Slovensko, uzrokovanie účastníčky s vhodnosťou ponechania za takejto situácie styku na dohode rodičov a s ochotou opatrovníka pomôcť jej s návrhom na úpravu, ak by sa rozhodla žiť na Slovensku a do tretice i pre splnenie už oboch podmienok pre vydanie rozhodnutia o styku - nedostatok dohody a rozhodnutie sa matky vrátiť sa na Slovensko, kde aj v súčasnosti žije).

Odvolací súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. a/ aj b/ O. s. p. vec v medziach odvolaní oboch rodičov, teda - pokiaľ šlo o vec samu - len vo výslovne matkou napadnutej časti, týkajúcej sa zastupovania oboch maloletých a správy ich majetku a v časti výživného na obe deti - napadnutej v prípade U. len otcom a u L. oboma rodičmi (v oboch takýchto častiach však pre možnosť začatia konania vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti aj bez návrhu bez viazanosti odvolacími návrhmi). Na čo i len čiastočne napadnutom rozsudku vo veci samej bolo závislým tiež (nech aj tu aj iba formálne) „rozhodnutie“ o trovách konania účastníkov. Urobil tak podľa § 214 ods. 1 a contrario a ods. 2 O. s. p. bez pojednávania, pretože tu síce šlo (primárne) o prejednanie veci samej, nevznikla tu však (tam, kde

odvolacie námietky smerovali voči niečomu inému, než len právnomu posúdeniu veci súdom prvého stupňa) potreba opakovania ani dopĺňania dokazovania, nešlo tu o konanie vo veci porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a pojednávanie odvolacieho súdu si nevyžadoval ani žiaden dôležitý verejný záujem, keď v tejto veci bolo možné dospieť k záveru, že atribúty vecne správneho rozhodnutia má (tu navzdory neposkytnutiu súdom prvého stupňa žiadnych dôvodov pre ním zvolený spôsob rozhodnutia) výlučne rozhodnutie o zastupovaní maloletých a správe ich majetku.

Podľa čl. I § 28 ods. 1 Zák. o rodine súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a/ sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, b/ zastupovanie maloletého dieťaťa a c/ správa majetku maloletého dieťaťa. Podľa odseku 2 vety prvej tu citovaného ustanovenia rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia a napokon podľa odseku 3 rodičovské práva a povinnosti vykonáva jeden z rodičov, ak druhý z rodičov nežije, je neznámy alebo ak nemá spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu; pričom to isté platí aj v prípade, ak jeden z rodičov bol pozbavený rodičovských práv a povinností, či ak mu bol výkon jeho rodičovských práv a povinností obmedzený alebo pozastavený.

Práve odcitované ustanovenie zákona obsahuje okrem demonštratívneho (čiže príkladného a z povahy veci neúplného a neuzavretého) výpočtu rodičovských práv a povinností (majúcich byť upravených v každom prípade nezahody spolu nežijúcich rodičov maloletého dieťaťa o podmienkach ich výkonu) i zákonom výslovne ustanovené pravidlo, podľa ktorého rodičovské práva a povinnosti patria obojom rodičom. Z takéhoto pravidla zákon pripúšťa len výnimku vynútenú povahou toho - ktorého práva, resp. povinnosti (akou výnimkou je najmä nutnosť sústredenia práva a súčasne i povinnosti na osobnú starostlivosť o dieťa, resp. i viac detí len u jedného rodiča, ak tu práve faktor nedostatku spolužitia rodičov vylučuje ich súčasné zhost'ovanie sa výkonu tu diskutovaného práva na jednej a povinnosti na druhej strane obojmi takými rodičmi a aj prípadné rozhodnutie o striedavej osobnej starostlivosti oboch rodičov podľa čl. I § 24 ods. 2 Zák. o rodine tu nie je ničím iným, než cyklicky sa meniacim právom i povinnosťou osobnej starostlivosti o dieťa u oboch jeho rodičov a to v určených intervaloch) a ďalšiu výnimku vyplývajúcu zo špecifických okolností prípadu v konkrétnej veci, neumožňujúcich v podieľaní sa oboch rodičov na výkone či už všetkých rodičovských práv a povinností alebo aj len niektorého z takýchto práv (resp. povinností). Zákonnému výpočtu prípadov sústredenia všetkých rodičovských práv a povinností len na strane jedného rodiča dieťaťa (ako výnimke z pravidla) je potom vlastné (na rozdiel od výpočtu práv a povinností), že je taxatívny (úplný a uzavretý) a to, že ide o niektorý z takýchto prípadov, podlieha v súdnom konaní (ako konaní dôkaznom) dokazovaniu. Možnosť osvojenia si súdom skutkových zistení založených na zhodných tvrdeniach účastníkov v konaniach vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti nielenže neprichádza do úvahy vôbec (§ 120 ods. 2 a 3 O. s. p.), ale ja keby to tak na základe výslovného zákazu v zákone nebolo, nástup zhodnosti tvrdení by tu prinajmenšom problematizoval a vo väčšine prípadov celkom znemožňoval charakter jednotlivých čiastkových zákonných výnimiek (ak jeden rodič nežije, nemôže sa samozrejme ani zúčastniť v súdnom konaní a v ňom prípadne potvrdzovať /ale ani popierať/ tvrdenia rodiča druhého, prakticky to isté platí pri relatívnej nemožnosti zúčastnenia sa konania takým rodičom, zapríčinenej jeho neznámosťou, pri pozbavení rodiča spôsobilosti na právne úkony či jeho obmedzení v takejto spôsobilosti by príslušnú skutočnosť musel namiesto rodiča uplatniť jeho zástupca a napokon pri pozbavení rodičovských práv a povinností, ako aj jeho obmedzení alebo pozastavení by zjavne pred súdom stála nutnosť vyriešiť si najskôr tú procesnú otázku, či takto dotknutý rodič je /môže byť/ účastníkom konania).

Ak potom v prejednávanej veci nič nenasvedčovalo tomu, žeby tu malo ísť o prekážku výkonu rodičovských práv a povinností predstavovanú buď nedostatkom plnej spôsobilosti niektorého z rodičov na právne úkony alebo jeho pozbavením, obmedzením či pozastavením mu výkonu rodičovských práv a povinností (o prípad, žeby matka alebo otec nežil alebo bol neznámy, nemohlo ísť už len pre ich pomerne aktívne vystupovanie v konaní) a opak matka (ako účastníčka domáhajúca sa zverenia i práva a povinnosti na zastupovanie dieťaťa aj správu jeho majetku iba tomu z rodičov, komu bolo dieťa zverené do osobnej starostlivosti, argumentujúca na podporu ňou navrhovaného riešenia podobne „výdatne“ ako súd prvého stupňa v prospech riešenia zvoleného ním) nepreukázala.

Napádaný rozsudok v tejto časti bol preto vo výroku vecne správnym a i keď to rozhodne neplatilo o príslušnej časti odôvodnenia rozhodnutia (u ktorej by aj poznámka o chudokrvnosti bola nepríhodným preháňaním a namiesto bola skôr paralela s bezkrvnosťou či vykrvácaním), pre iný než súdom prvého

stupňa zvolený spôsob rozhodnutia spis neobsahoval podklady. Odvolací súd tu tak ani nemal inú možnosť, ako rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdiť.

Podstatne odlišná situácia však bola u rozhodnutia o výživnom, kde nepochybné (a priam nepreberné) množstvo alternatív k rozhodnutiu pojatému do napádaného rozsudku v prejednávanej veci kládlo na odôvodnenie rozhodnutia ďaleko vyššie nároky.

Podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. súd (odvolací) rozhodnutie (súdu prvého stupňa) zruší, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Konštatovanie, že vada konania vymedzená v práve odcitovanom ustanovení základného predpisu občianskeho procesného práva Slovenskej republiky (a inak tiež ďalšia vada podľa § 221 ods. 1 písm. g/ O. s. p., spočívajúca v rozhodnutí vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom) je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces (inak práva zaručovaného v podmienkach tuzemského právneho poriadku okrem zákonov i článkom 46 a nasledujúcimi Ústavy Slovenskej republiky, čiže ústavného zákona SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov, ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, tohto inak uverejneného v prílohe oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.), patrí už k záverom ustálenej rozhodovacej praxe tunajšieho súdu, veci starostlivosti súdu o maloleté deti z toho nevynímajúc (v tejto súv. por. napr. uznesenia Krajského súdu v Trnave z 30. júna 2008 č. k. 10Co/152/2008-37, z 30. novembra 2010 sp. zn. 10Co/210/2010, ale i z 25. júla 2013 č. k. 10CoP/5/2013-108, prvé a tretie vo veciach Okresného súdu Trnava sp. zn. 18C/173/2007 a 21P/12/2011 a druhé vo veci Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 10C/42/2008). I podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91), Ústavného súdu Slovenskej republiky (nález z 12. mája 2004 sp. zn. I ÚS 226/03) a aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005) treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať tiež nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu v podmienkach vnútroštátnej úpravy slovenského civilného procesu vymedzuje (na úrovni zákona) ustanovenie § 157 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca, prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Korektným a i ústavne konformným výkladom takéhoto ustanovenia pritom treba dospieť k záveru, že s ním formulovanými požiadavkami je v rozpore nielen úplný či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napr. aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia, konštatovania alebo závery bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto vyvedené. Ak povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu (ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka); porušením uvedeného práva účastníka konania na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma aj možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi v rámci využitia prípadných riadnych alebo aj mimoriadnych opravných prostriedkov) a výskyt takejto vady zakladá sám osebe nielen dôvod odvolania podľa § 205 ods. 2 písm. a/ v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p., ale tiež nevyhnutnosť rozhodnutia spôsobom predpokladaným druhým z takýchto ustanovení.

V prejednávanej veci síce (vo vzťahu k rozhodnutiu o výživnom) nešlo usudzovať na nevypravenie napádaného rozsudku žiadnymi či len celkom všeobecnými dôvodmi, nakoľko tu súd prvého stupňa pokus o zanesenie do odôvodnenia rozsudku všetkých zákonom vyžadovaných náležitostí vykonal a u časti z úvah, ktorými hodlal zvolené riešenie podporiť, by dokonca ani nevznikol dôvod s nimi nesúhlasit' (čo platilo najmä u matkou evidentne nepovšimnutých čiastkových úvah o potrebe prihliadnutia pri jej pomeroch, disponujúcich ju na platenie určeného výživného a osobitne na zaplatenie celého už zročného

výživného naraz, aj na 1. sumu utržení za predaj bytu, u ktorej neboli produkované žiadne dôkazy na to, ako s ňou matka naložila a 2. súhrn čiastkových príjmov matky z rôznych zdrojov predtým, ako sa z jej vlastného rozhodnutia mal jediným preukázaným príjmom stať ten z invalidného dôchodku a prinajmenšom v rovine základného východiska aj u záveru o potrebe vyhodnotenia opustenia skoršieho zamestnania otcom dohodou z jeho strany za také vzdanie sa lepšieho príjmu, pre ktoré nebol dôležitý dôvod), to však nemohlo nič zmeniť na tom, že celkom nedostatočná tu bola pozornosť venovaná tej časti argumentácie, ktorá bola z pohľadu schopnosti rozhodnutia obstáť aj pri prieskume v odvolacom konaní najvýznamnejšou. Popri kvantifikácii kritérií pre rozhodnutie o výživnom rozhodujúcich, zakotvených v ust. § 75 ods. 1 vety prvej Zák. o rodine (napádaným rozsudkom aj citovanom), teda odôvodnených potrieb oprávneného (tu oboch maloletých detí) a schopností, možností a majetkových pomerov povinného (aké postavenie tu naopak prislúchalo obom rodičom), v odôvodnení rozsudku nechýbajúcej, totiž odôvodnenie napádaného rozsudku v prejednávanej veci celkom postrádalo (akékoľvek, tobôž nie konkrétne) úvahy, za pomoci ktorých (a nebolo tak ani možné preskúmať, či) sa súd prvého stupňa dopracoval k záverom o finančnom vyjadrení tej časti (výseku) z možností, schopností a majetkových pomerov oboch rodičov, ktorú šlo použiť na výživné a o tom, prečo by najmä v prípade maloletého L. malo byť postačujúcim výživné matky (ako rodiča majúceho nedostatok vlastnej osobnej starostlivosti o dieťa vynahrádzať platením výživného) v sume oscilujúcej len okolo 2 eur denne. Ďalšími len ťažko prehliadateľnými slabunami argumentácie bolo tiež vyhnutie sa problému čiastočného vykrývania vyživovacej povinnosti výkonom osobnej starostlivosti o dieťa (čo sa tu týkalo najmä mladšieho z detí a otca s rozsudkom ustáľovaným právom osobnej starostlivosti o také dieťa), ako i neprítomnosť žiadneho (nieto ešte obhájiteľného) argumentu na podporu tak zásadného rozdielu vo výške súm tzv. bežných výživných, prisudzovaných obom deťom, pri ktorom výška výživného otca na U. mala činiť až 2,5-násobok výživného matky na L. (alebo inak výživné matky na L. len 40% z výživného určeného otcovi na U., pominúc na tomto mieste snahu matky takýto rozdiel ešte zvýšiť a jej výživné na L. ustáliť prakticky len na úrovni minimálneho výživného, na ktoré je povinný každý rodič bez ohľadu na to, či má alebo nemá príjmy - tu por. aj čl. I § 62 ods. 3 Zák. o rodine).

Rozsudok trpiaci takýmito nedostatkami odôvodnenia sa nemohol stať predmetom posudzovania jeho správnosti odvolacím súdom s konečnou platnosťou, pretože by to znamenalo popretie práva účastníkov na spravodlivé súdne konanie (vrátane práva na riadne odôvodnenie rozhodnutí súdov oboch či aj viacerých stupňov) a navyše odvolací súd nútilo sa uchýliť len k dohadom, prečo bolo v prvom stupni rozhodnuté práve spôsobom neskôr odvolaniami spochybňovaným (kde síce nespokojnosť oboch rodičov s rozhodnutím o výživnom nemusí byť vždy svedectvom jeho nesprávnosti alebo nepresvedčivosti, v tejto veci to tak však bolo).

Odvolací súd preto v časti výživného (tzv. bežného aj zročného) rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tejto časti sa inak pre úplnosť javí vhodné poznamenať, že výsledkami doterajšieho konania sa javí podložený rozdiel pociťovaný matkou ako diskriminačný, čiže poskytnutie výhody splátok na zaplatenie už zročného výživného iba otcovi (pre neobjasnenie osudu prostriedkov získaných matkou z predaja bytu aj pre vtesnanie sa okresným súdom s výškou splátok aj obdobím, na ktoré tieto boli rozložené, do rámca ustálenej rozhodovacej praxe súdov v príslušnej oblasti, podľa ktorej by sa celý dlh mal zaplatiť najneskôr do troch rokov od vydania rozhodnutia ukladajúceho povinnosť) a naopak súdu prvého stupňa nešlo nevytknúť vymedzenie konca obdobia, ku ktorému určoval zročné výživné, iným než posledným dňom v mesiaci (keďže aj pri rozhodovaní v tejto veci súd prvého stupňa opomenul, že pri ustanovovaní termínu splatnosti tzv. bežného výživného - splatného vopred - 15. dňom v mesiaci je vždy splatným výživné buď za celý mesiac predchádzajúci rozhodovaniu alebo už aj za ten, v ktorom sa rozhoduje - to podľa toho, či súd rozhoduje do 15. dňa v mesiaci vrátane, alebo až po takomto dni).

O požiadavke matky na úpravu styku potom odvolací súd nerozhodoval, nakoľko v takejto časti malo odvolanie povahu návrhu na doplnenie rozsudku v ňom absentujúcim rozhodnutím o jednom z čiastkových práv, tvoriacich tzv. balík rodičovských práv a povinností a na tom nič nemenilo, že k zodpovedajúcej požiadavke (na rozhodnutie i o takejto otázke) prišlo až v odvolacom konaní (keďže takto na výsledok konania v prvom stupni predstavovaný tentoraz napádaným rozsudkom šlo nazerať i len ako na rozsudok čiastočný, najmä však odvolací súd tu nemal čo preskúmať).

Napokon podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a i/ O. s. p. musel byť zrušený výrok rozsudku o trovách konania a odvolací súd o trovách odvolacieho konania nerozhodol (sám vedome) preto, že vo veciach starostlivosti

súdu o maloleté deti (o akú šlo aj v prejednávanej veci) ide o konanie, ktoré sa môže začať aj bez návrhu a v tom právo na náhradu trov konania účastníkov nevzniká zo zákona (práve podľa okresným súdom len spomenutého, avšak nevyloženého ustanovenia § 146 ods. 1 písm. a/ O. s. p.). Ide tu na jednej strane o prípad výnimky z pravidla, podľa ktorého sa v rámci rozhodnutia vo veci samej má zásadne rozhodnúť aj o povinnosti na náhradu trov konania (čo ale principiálne i tak šlo by vyložiť nanajvýš len ako uloženie tzv. náhradovej povinnosti a nie aj jej neuloženie, tu por. ust. § 155 ods. 1 vety druhej O. s. p.), na strane druhej potom zároveň o bezvýnimčné pravidlo majúce sa uplatniť práve v konaniach zahájiteľných aj bez návrhu. V takýchto prípadoch odpadá sama podstata rozhodovania (voľba súdu medzi aspoň dvoma do úvahy prichádzajúcimi možnosťami) a jediná možnosť prevzatia do výroku rozhodnutia len zákonnej úpravy (bez možnosti sa od nej akokoľvek odchýliť) spôsobuje, že tu o rozhodnutie ani reálne nejde a práve to tu činí „rozhodnutie“ o trovách konania nadbytočným (s možnosťou vysvetlenia zdanlivej anomálie iba v odôvodnení rozhodnutia, ako to práve na tomto mieste urobil aj tunajší odvolací súd).

K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.